

NĚKTERÉ AKTUÁLNÍ VOJENSKOPOLITICKÉ A VOJENSKÉ OTÁZKY KAPITALISTICKÝCH STÁTŮ

Vedoucí kruhy západních států v uplynulém údobí prováděly urychleně řadu vojenskopolitických a vojenských příprav, aby postavily konferenci na nejvyšší úrovni před skutečností, které by ztížily nebo znemožnily vyřešení otázek důležitých z hlediska upevnění míru.

Britský parlament schválil smlouvu uzavřenou mezi USA a Velkou Británií o dodávce balistických střel středního dosahu. Podle smlouvy má být Velké Británii dodán předem určený počet balistických střel, které přejdou do jejího vlastnictví, jakmile bude Velká Británie s to zajistit kádry pro obsluhu. Výcvik obsluh má zabezpečit USA v nejkratší době. Pro odpálení střel je podle smlouvy nutné společné rozhodnutí obou vlád. Rozhodnutí má být kromě toho přijímáno vzhledem na závazky, které mají obě vlády ke smlouvě o Severoatlantickém paktu. Nukleární náplně pro střely mají zůstat ve vlastnictví a pod kontrolou USA. Dohoda je uzavřena na dobu pěti let a po jejím uplynutí může být kteroukoli z obou vlád vypovězena šestiměsíční výpovědní lhůtou. Očekává se, že k první zásilce řízených střel dojde do konce roku 1958.

13. března skončila v MANILE třídní konference ministrů zahraničních věcí členských států SEATO. Přes to, že konference byla pro asijské účastníky paktu určitým zklamáním (západní mocnosti nesplnily v očekávané míře požadavky na zvýšení hospodářské pomoci), je v usnesení obsaženo ujednání o navázání těsnější spolupráce SEATO a NATO, které vychází z usnesení Rady Severoatlantického paktu z prosince 1957.

Západoněmecký ministr obrany Strauss navštívil počátkem března USA a upřesňoval tam časové plány další výstavby západoněmecké armády a jejího vyzbrojování moderními zbraněmi, především prostředky dopravy atomových zbraní na cíl. Již 4. března prohlásil, že po mnohých rozhovorech se zástupci amerických vzdušných sil přijme západní Německo americkou nabídku na vyzbrojení vzdušných sil řízenými střelami typu MATADOR. Za toto prohlášení, přesto že bylo ve skutečnosti jen oficiálním potvrzením již dříve přijatých záměrů, dostalo se nejenom Straussovi, ale i kancléři Adenauerovi plného uznání. Časopis Newsweek 5. března napsal, že se Strauss rozhodl vybudovat nejlépe ozbrojenou armádu na evropském kontinentě, a představuje ho jako člověka, který je pevně oddán západnímu spolenectví a symbolisuje nového národního ducha, který zavládl v západním Německu. Strauss plně v tomto duchu prohlásil na tiskové konferenci 18. března, že Američané skládají nesmírné naděje do Německé spolkové republiky, a oznámil, že se počítá pro ni s raketami středního doletu nebo se základnami pro jejich odpalování. V zahraničně politické debatě spolkového sněmu podepřel kancléř Adenauer tento kurs vytyčením generální linie západoněmecké politiky, která prý nesmí učinit nic, co by oslabilo postavení svobodného světa proti SSSR. Ministr pro Spolkovou radu Merkatz formuloval v debatě kromě toho následující čtyři základní otázky západoněmecké existence: 1. svoboda západního Německa je ohrožena, 2. ochrana záležitosti v účinnosti spolenectví s NATO, 3. tato účinnost je

závislá na západoněmeckém příspěvku NATO, 4. zájmy svobodného světa musí být spjaty se zájmy Německa.

Hlasy poslanců vládní koalice, kterými dal Spolkový sněm Německé spolkové republiky 25. března vládě plné moci k vyzbrojení západoněmecké armády raketovými a atomovými zbraněmi, jsou důsledkem oficiálně hlášené linie politiky a činem, který mění projevy reakčních politiků na půdě parlamentu ve skutečnost, jež prudce zostřuje mezinárodní situaci a zesiluje ohnisko válečného napětí v Evropě. Na vážnosti této situace nic nemění stanovisko francouzských úředních kruhů, které naznačují, že účelem usnesení spolkového sněmu může být záměr posílit posice západního Německa při budoucích jednáních na nejvyšší úrovni. Vysvětlení francouzské vlády, že toto usnesení není v rozporu s Pařížskými dohodami, které západnímu Německu zakazují jen výrobu, ne však nákup atomových zbraní, vnucuje srovnávání s politikou Francie před druhou válkou v období Mnichova i s jejími neblahými důsledky pro samu Francii.

15. až 17. dubna se konalo ve smyslu usnesení Rady Severoatlantického paktu v prosinci 1957 zasedání ministrů obrany členských států v Paříži. Podle předběžných zpráv byl projednáván a schválen plán budování Severoatlantického paktu na dalších pět let, který předložil generál Norstadt. Další budování ozbrojených sil je demagogicky zdůvodňováno komunistickým ohrožením. Podle plánu má být současný počet divisí na středoevropském válčišti (21) zvýšen na 30 pohotových svazků. Tohoto zvýšení má být dosaženo především dobudováním západoněmecké armády. Členské státy Severoatlantického paktu mají dostat atomové zbraně, kterými generál Norstadt podmiňuje účinnost svého plánu. Americký ministr obrany Mc Elroy ujistil účastníky konference, že USA jsou ochotny tyto zbraně dodat.

V souvislosti s plánem dalšího budování ozbrojených sil Severoatlantického paktu bylo projednáváno i rozmístění balistických střel středního dosahu na území evropských států a otázky výroby a standardisace zbraní. Při konferenci se měli zároveň sejít i ministři Západoevropské unie, aby dořešili některé otázky standardisace a společné výroby zbraní projednávané již na zasedání ministrů Západoevropské unie počátkem března v Římě. Jak vyplývá z některých komentářů západního tisku, projednával se na tomto zasedání kromě jiných otázek i způsob spolupráce mezi Německem, Francií a Itálií, které podepsaly protokol o trojstranné spolupráci v oblasti výroby a výzkumu techniky, a mezi Velkou Británií, která, i když má obdobné dvoustranné dohody s Francií, západním Německem a Holandskem, stojí mimo toto společenství. Komentáře tisku příliš nezastírají, že se Velká Británie obává, aby účinnost jejích vlastních dohod nebyla paralysována nově vzniklým tzv. „trojúhelníkem zbrojení“.

Tato skutečnost není jediným náznakem vznikajících rozporů mezi samými kapitalistickými státy. Zdá se, že atomové zbraně nejsou pro USA a Velkou Británii jen prostředkem vyhrožování socialistickému táboru, ale i určitým měřítkem mocenského postavení mezi členy jinak stále zdůrazňovaného západního spojení.

Výmluvná je z tohoto hlediska zpráva Max. Brusseta, francouzského zpravodaje pro státní informace v oblasti atomového výzkumu, a komentář

listu *Parisien Liberté*. Brusset k různým úvahám západního tisku o chystaných zkouškách s francouzskou atomovou pumou poznamenal, že práce francouzského komisariátu pro atomovou energii byla úspěšná, a prohlásil, že Francie nemá co by záviděla anglickým technikům, uváží-li se, že využívají výsledků amerického výzkumu v atomové oblasti, zatím co Francii je podobná pomoc odmítána. Časopis *Parisien Liberté* k úspěchům francouzského atomového výzkumu napsal, že má výjimečný význam vzhledem k nastávajícímu zasedání Rady Severoatlantického paktu, které se bude konat v květnu tr. v Kodani. List píše, že při posledním zasedání Rady Severoatlantického paktu v prosinci 1957 v Paříži vystupovaly USA a Velká Británie, jako by tvořily jakési direktorium, snažící se vnutit názory jiným státům, které nemají atomové zbraně. Vstup Francie do tohoto kruhu změnil podle názoru listu postoj USA a Londýna.

Za této situace pokračují kapitalistické státy v dalším budování ozbrojených sil.

Spojené státy severoamerické

Na rozpočtový rok 1958/59 byl americkému kongresu předložen návrh vojenských výdajů v úhrnné částce 46 691 miliónů dolarů (z toho 855 miliónů na hospodářskou pomoc cizím státům). Vojenské výdaje byly ve srovnání s minulým rokem zvýšeny o 1281 miliónů dolarů a představují 63,1 % všech výdajů amerického rozpočtu.

Nejdůležitější položky v miliónech dolarů: pozemní síly 8880, vojenské vzdušné síly 18 736, vojenské námořní síly 10 913, 3300 na vývoj a výrobu řízených střel.

President Eisenhower předložil kongresu návrh na reorganizaci ministerstva obrany. Podstatou reorganizace je zvýšení pravomoci ministra obrany na úkor ministrů pozemních, vzdušných a námořních sil. Realizaci tohoto plánu by mělo být dosaženo centralisovaného řízení všech ozbrojených sil. Protože by se ministru obrany dostalo i rozsáhlé pravomoci disponovat volně s finančními prostředky, předpokládá se návrhům spíše nezdar. Londýnský *Times* srovnával podstatu Eisenhowerova návrhu s organizačním principem Hitlerova Oberkommando der Wehrmacht a poukazyval na jeho nedostatky, které se projeví jak rozborem praktické činnosti za druhé světové války, tak i studiem ukořistěných dokumentů.

S cílem zlepšit dosavadní způsob střídání amerických svazků v zámoří oznámila americká armáda, že v květnu tr. (po ukončení vystřídání 10. pěší divise 3. pěší divisi), zavede nový způsob střídání pěších divisí v západním Německu. Nadále mají být střídány jen bojová skupení a jiné menší divisní jednotky. Střídání divisí po částech mění dosavadní způsob střídání celých svazků. Nový systém byl poprvé vyzkoušen v prosinci minulého roku při střídání 8. pěší divise a má odstranit určité snížení bojové pohotovosti amerických pozemních sil na území západního Německa, ke kterému při střídání celých svazků docházelo, protože nově přisunuté svazky potřebovaly v podmínkách evropského válčiště vždy delší dobu k bojovému stmelení.

Koncem února a během března bylo provedeno několik rozsáhlých manévrů vojenských námořních sil. Největších poválečných manévrů v Pacifiku se účastnilo na 80 000 amerických a filipínských vojáků. Manévry byly ukončeny před konferencí zahraničních ministrů členských států SEATO

a měly zároveň propagační cíl, protože měly ukázat, jak rychle a účinně mohou USA zasáhnout ve prospěch Filipín v případě války. Manévry atlantické flotily za účasti 40 000 osob, 60 lodí a 260 letounů námořních sil byly provedeny v době od 13. do 31. 3. a manévry 6. americké flotily v západním Středomoří v době od 10. do 17. dubna. Štáb 7. americké armády v západním Německu se účastnil v druhé polovině března v rámci bojové přípravy spojeneckých sil Severoatlantického paktu velitelsko-štábního cvičení LION BLEU, při němž se procvičovaly otázky počátečního období války.

USA provedly v poslední době řadu zkoušek s různými střelami. Jenom v době od 2. do 5. 4. byly např. odpáleny řízené střely BOMARC, SNARK a ATLAS. Zdá se, že Američané chtějí zmírnit dojem z technických úspěchů SSSR aspoň počtem ohlašovaných pokusů.

Řízená střela BOMARC byla vyvinuta pro zesílení PVOS. Výškový dosah je udáván do 25 km, dálkový až 480 km, rychlost 2,5 Ma. Střela může nést údajně atomovou náplň.

Mimo to jsou vyvíjeny výkonné protiletadlové řízené střely NIKE HERCULES a NIKE ZEUS, s nimiž se počítá i pro obranu proti balistickým řízeným střelám.

Pro pozemní síly je vyvíjena řízená střela třídy země—země SERGEANT, která má nahradit již zavedenou střelu CORPORAL. Střela SERGEANT má mít dostřel asi 160 km.

Do výzbroje pozemních sil americké armády byla přijata nová samonabíjecí puška, která v provedení s lehkou hlavní je označena M14 a má nahradit pušku Garand M1, karabinu M1 a samopal M3. V provedení s těžkou hlavní označená M15 má nahradit samonabíjecí pušku Browning 1918. Lehčí verze váží 3,9 kg, těžší 6,88 kg. Jednotky mají být novou puškou přezbrojeny v roce 1960.

Od začátku roku 1958 provádějí se u amerických bojových jednotek praktické zkoušky nového universálního kulometu M60, který je zkonstruován pro unifikovaný náboj 7,62 mm NATO. Kulomet M60 byl přijat do výzbroje a má nahradit zastaralé kulomety M1917A1, M1919A4 a M1919A6. Předpokládá se, že od roku 1960 budou pozemní síly vyzbrojeny dostatečným množstvím těchto zbraní.

Ve Spojených státech amerických byl zkonstruován prototyp lehkého tanku T92 vyzbrojeného kanónem ráže 76 mm. Tank váží 16 t, a je tedy o 7 tun lehčí než zavedený tank M41.

Byla zahájena předsériová výroba nového reaktivního letounu F-105 B THUNDERCHIEF, který je určen k plnění úkolů bombardovacího stíhacího letounu-nosiče atomové pumy. Letoun má rychlost v rozmezí 1800 až 2050 km/hod. a maximální dolet 3200 km. V současné době je ve Spojených státech amerických vyráběn těžký dopravní letoun C-133A, který má maximální rychlost 640 km/hod., únosnost 200 vyzbrojených osob nebo 50 t nákladu a dolet s plným zatížením 2900 km. Americká firma Convair dokončila vývoj dalšího nadzvukového stíhacího letounu F-106A DELTA DART. Přibližné údaje uvádějí maximální rychlost 2900 km/hod. a dostup okolo 20 000 m.

Velká Británie

Na rozpočtový rok 1958/59 předložila britská vláda Dolní sněmovně návrh vojenských výdajů v celkové částce 1465,4 miliónů liber. Ve srovnání s minulým rokem byly výdaje v celku sníženy o 17,6 miliónů liber vyjímajíc vojenské námořní síly, u nichž byla částka zvýšena proti roku 1957/58 o 23 milióny liber (7,3 %). Z celkové částky připadá v miliónech liber: na pozemní síly 440,4, na vojenské vzdušné síly 474,6, na vojenské námořní síly 339,4. V rozpočtové částce nejsou zahrnuty ještě výdaje na vývoj a výrobu atomových zbraní, které budou předloženy ke schválení zvlášť. Snížení vojenských výdajů nemá mít vliv na bojeschopnost ozbrojených sil. Při tom se poukazuje na účelnost provádění reorganisace ozbrojených sil, která předpokládá i určité snížení početních stavů. V současné době má Velká Británie ve zbraní celkem asi 750 000 osob (400 000 pozemních, 230 000 vojenských vzdušných sil, 120 000 námořních), 8 divisí, 5000 letounů (z toho 2700 bojových), 590 válečných lodí. Další snižování je plánováno.

Německá spolková republika

Koncem února tr. oznámil ministr obrany Strauss poprvé, že početní stav pravidelné armády má být 350 000 osob a 12 divisí. Do 31. března 1959 má početní stav armády dosáhnout 200 000 osob (z toho 134 000 pozemních sil, 45 000 vzdušných sil, 18 000 námořních sil a teritoriální organizace 9000). Uvádí se, že původní plán, podle něhož měla mít armáda 500 000 osob, byl změněn, když Strauss nastoupil v říjnu 1956 svůj úřad. Podle časopisu Die Welt z 11. března žádá však Strauss napláňovat pro armádu v příštím rozpočtovém roce místo dosavadních 85 generálů a admirálů (z nich 59 pozemních sil, 14 letectva a 12 admirálů námořnictva), místa pro 144 generálů a admirálů. Téměř dvojnásobné zvýšení nejvyšších funkčních míst není příliš v souladu s naznačovaným snížením plánovaného početního stavu armády.

Západní Německo předalo velení Severoatlantického paktu další dvě velitelství armádních sborů a dva svazky (1. horskou a 1. vzdušnou výsadkovou divisi), takže je v současné době do spojeneckých sil Severoatlantického paktu vyčleněno: tři velitelství armádních sborů a sedm divisí (tři pěší divise, dvě tankové divise, jedna horská divise a jedna vzdušná výsadková divise).

Výstavba vzdušných sil má být urychlena. Koncem března byla postavena první bojová jednotka (31. letka bombardovacích stíhacích letounů dislokovaná na letecké základně NÖRVENICH), vyzbrojená letouny F-84-F. Aby byly vytvořeny reálné podklady pro urychlenou výstavbu vzdušných sil, projednával Strauss za svého pobytu v USA i otázku výcviku pilotů, především pokročilejších. Nedostatky v tomto směru pomáhají západoněmeckému letectvu překonávat i jiné státy. Kanada např. spolu se 75 letouny typu SABRE MK 5 přemístila k západoněmeckému letectvu i 40 svých odborníků, aby vedli ve výcvikovém středisku OLDENBURG výcvik pilotů zaučujících se na těchto letounech.

Plán výstavby námořních sil předpokládá do r. 1962 podstatné kvalitativní změny současného složení a kromě toho zdvojnásobení dosavadního počtu námořních jednotek. Námořní síly mají v současné době asi 75 ná-

mořních jednotek (z toho 20 rychlých minolovek, 20 člunů ochrany přístavů, 2 ponorky, 1 stíhač ponorek, 23 pomocných a výcvikových lodí aj.), avšak žádné torpédoborce a námořní letouny.

Do r. 1962 mají mít námořní síly na 150 námořních jednotek (z toho 12 torpédoborců, 6 doprovodných torpédoborců, 30 rychlých minolovek, 10 člunů ochrany přístavů, 40 rychlých torpédových člunů, 12 ponorek, 24 pobřežních torpédoborců, 12 vylodovacích plavidel aj.) a 58 námořních letounů.

V souladu s plány na vyzbrojení armády výkonnou soudobou technikou bylo kromě uvedených již řízených střel MATADOR objednáno v USA dalších 400 tanků M 48. Předtím bylo těchto tanků již zakoupeno 230. Uvažuje se rovněž o nákupu letounů F 104 STARFIGHTER.

Spolkové ministerstvo obrany požádalo kromě toho příslušné orgány Západoevropské unie, aby byl zrušen zákaz vyrábět v západním Německu protitankové rakety, protože se zamýšlí započít výrobu švýcarské rakety typu COBRA. Generál Norstadt byl zároveň požádán, aby německý požadavek podporoval. Kromě toho je požádáno o zrušení zákazu vyrábět určité typy leteckých motorů, torpéd, pum a náhradních dílů pro moderní zbraně.